

KONU ANLATIMI .....

ÜNLÜ DÜŞMESİ

İkinci hecesinde dar ünlü (ı - i - u - ü) bulunan iki heceli sözcükler ünlü ile başlayan bir ek aldığı anda ikinci hecedeki dar ünlü genellikle düşer.

Örnek:

sabır + ım -> sabrım.

göğüs + ü —> göğsü

ÜNLÜ DARALMASI

"a - e" ünlüleriyle biten fiiller şimdiki zaman (-yor) eki aldığı anda "a - e" ünlüleri "ı, i, u, ü" ye dönüşür.

Örnek:

söyle + yor söylüyor

oyna + yor -> oynuyor

◆ *Verilen kelime ve eki birleştiriniz ve gerçekleşen ses olayının adını yazınız.*

Konuşma + yor: .....

Ses olayının adı: .....

Yumurta – la: .....

Ses olayının adı: .....

Omuz + un: .....

Ses olayının adı: .....

Seyir + et: .....

Ses olayının adı: .....

Kokla + yor: .....

Ses olayının adı: .....

Taşla + yor: .....

Ses olayının adı: .....

Ye + yor: .....

Ses olayının adı: .....

Fikir + im: .....

Ses olayının adı: .....

ALİŞTIRMA .....

◆ *Aşağıdaki cümlelerde ünlü düşmesine uğrayan kelimeleri bulunuz.*

1. Ona karşı artık sabrım kalmadı.
2. Bu nehrin diğer yakasında güzel bir ev var.
3. Oğlu, üniversiteyi İngiltere'de okuyacakmış.
4. Burnumun önündeki cüzdanı görmemişim.
5. Asrın en muhteşem konseri bu olacak!
6. Aşırı sıcaklardan toprak kavruluyordu.
7. Bu tavrın yüzünden pek sevilmiyorsun.
8. Omzumuzda büyük bir sorumluluk vardı.
9. Bahçedeki ağaçların yaprakları sarardı.
10. Telefonunu önceden kaydetmişim.

◆ *Aşağıdaki cümlelerde daralmaya uğrayan kelimeleri bulunuz.*

1. Arkadaşımı özlüyorum, elimde değil.
2. İthal etler bu bölgede sevilmiyor.
3. Ne diyeceğimi bir türlü hatırlayamadım.
4. Bu mahallede yaşadığımız her şeyi hatırlıyorum.
5. Yerinde duramıyor ana okulu çağındakiler.
6. Yiyeceklerini yanlarında götürdüler.
7. Arkadaşlarım beni okulun önünde bekliyorlar.
8. Siz bizimle gelmiyor musunuz?
9. Birazdan geleceğim diyerek çıktı.
10. Yola çıkınca arkasına hiç bakmıyordu.

TEST .....

1. Aşağıda verilen altı çizili sözcüklerin hangisi ek alırken ünlü kaybına uğramamıştır?

- A) Elindeki bardak yere düşüp kırılmıştı.
- B) Kitap 1996 yılında Türkçeye çevrilmişti.
- C) Hamur akşamdan yoğrulmuştu.
- D) Rüzgârdan yapraklar savrulmuştu.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünlü daralması vardır?

- A) Bana, durmadan zayıfladığımı söylüyorsunuz.
- B) Kararlaştırdığımız saatte durağa gelmedi.
- C) Beni araması için bana işi düşmesi gerek.
- D) Her söylenene düşünmeden kanıyor.

3. Aşağıdaki altı çizili sözcüklerin hangisinde ünlü düşmesi yoktur?

- A) Bazen kalbimizin sesini dinlemeliyiz.
- B) Günlerdir ağzını bıçak açmıyordu.
- C) Ders çalışırken birden burnum kanadı.
- D) Bu konuda bir fikrim yok, demişti.

4. Aşağıdaki sözcüklerden hangisi "-yor" ekini aldığı ünlü daralması olmaz?

- A) Boya
- B) izle
- C) Büyü
- D) Kutla

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünlü düşmesi yoktur?

- A) Ablam, üniversiteyi kazandığına şükrediyordu.
- B) Dayımlar küçücük bir evde yaşıyormuş.
- C) Babamın uykuyla hiç arası yoktu.
- D) Dedem, uzun zaman önce buralardan ayrılmış.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "-yor" eki geldiği sözcüğün ünlüsünde değişikliğe neden olmuştur?

- A) Düşünüyorum da yarın mı gitsek acaba?
- B) Ne diyorsan açık açık söyle.
- C) Bugün gidiyor muz yemeğe?
- D) Nasılsa ödevlerimiz bitiyor.

TEST .....

- 1. Ne kadar çağırırsam da gelmiyormuş.
- 2. Her akşam ailece film izliyorlar.
- 3. Annesi küçük kızın saçlarını örüyor.
- 4. Bu saatte ders çalışmak zor geliyor.

7. Numaralanmış cümlelerin hangilerinde ünlü daralması vardır?

- A) 1 ve 2
- C) 3 ve 4
- B) 2 ve 3
- D) 1 ve 4

Bekliyor – özlüyor

8. Yukarıdaki sözcükler hangi ses olayına örnektir?

- A) Ünlü daralması
- B) Ünsüz yumuşaması
- C) Ünlü düşmesi
- D) Ünsüz benzeşmesi

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünlü daralması vardır?

- A) Boncukları tek tek ipe diziyor.
- B) Yaşlı kadın güçle merdivenleri siliyordu.
- C) Annem balkonda halıları yıkıyor.
- D) Burada ürünlerimiz sergileniyor.

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünlü düşmesini örnekleyen bir sözcük kullanılmıştır?

- A) Evden uzaklaşmanı istemiyorum.
- B) Yazlığa henüz gidemedik.
- C) Yapayalnız yaşıyor bu evde.
- D) Alnına dökülen saçları yakışıyordu ona.

11-Aşağıdaki sözcüklerin hangisinde hece düşmesi yoktur?

- A) burnu
- B) göğsü
- C) kulağı
- D) gönlü

12-Aşağıdaki seçeneklerin hangisinde ses düşmesi vardır?

- A) Çok ihtiyarsın baba.
- B) Kırk senedir dövüşe hasretim.
- C) Rahat et, bizi seyret.
- D) Fakat kalbim kuvvetlidir.